

VIPERELE S-AU ÎMBLÎNZIT

CREȘTEȚI VIPERE LA SÎN de Radu Iftimovici • Teatrul Dramatic din Brașov • Data premierei: 17 martie 1990 • Regia: Eugen Mercus • Scenografia: Marfa Axenti • Distribuția: Ion Jugureanu (Chihaia), Virginia Ița Marcu (Mara), Ion Muscă (Bobocel), Mircea Andreescu (Cucu), Elena Manoliu (Catrinel), Radu Negoescu (Dumbravă), Tudor George (Dorobăț), Nina Zăinescu (Lulu), Luminița Blănaru (Sabina Virtej), Melania Niculescu (Boroaia).

Cu ani în urmă, Radu Iftimovici a debutat zgomotos cu una dintre cele mai radicale piese politice scrise și jucate în România — **Nu ucideți caii verzi**. Demistificarea sistemului era totală: fără ezitări, fără subtilități evanescente, fără aburi parabolici, fără „șopirle”. Spectacolul Teatrului Național din Tîrgu-Mureș (regia Raluca Iorga Mîndrilă; scenografia Maria Miu) se caracteriza prin simplitate, directețe, un timbru dur și o teribilă forță de impact. Aproape că atingea intensitatea **Procurorului**, realizat cu vreo douăzeci de ani în urmă, tot la Tîrgu Mureș, de Alexa Visarion.

În ce-l privește pe Radu Iftimovici, însă, fenomenul nu s-a mai repetat, deși el a mai fost jucat, cu aceeași și cu alte piese, și în alte teatre.

La 7 decembrie, pe scena Teatrului din Brașov, era cît pe-acî să aibă loc, în regia lui Eugen Mercus, încă o premieră-Iftimovici. Dar comisia ideologică a interzis-o. Regizorul a reluat această pseudocomedie sau farsă și, la 17 martie, **Creșteți vipere la sîn** a văzut lumina rampei, trecînd-o însă tîrîș-grăpiș sau chiorîș.

Acțiunea se petrece azi (dar iată că, prin miracolul din decembrie, „azi” a retrogradat în „ieri” și cunoaștem atîtea piese-maculatură ale anilor '50 care „criticau” regimul burghezo-moșieresc de „alaltăieri!”), la un IAS dintr-un sat de baltă, unde conducerea este inertă, dogmatică, mistificatoare și birocratică, iar tinerii (stagiarii) par ei terchea-berchea, par ei pervertiți și anihilați de sistemul dictatorial, însă, în realitate, ei sînt copii buni, se poate conta pe ei; și, după ce farsa se va juca pe toate fețele, cu efectul scontat al qui-pro-quo-ului, ni se va trînti, ca desert, un final optimist. Adică, totul este bine, frumos și chiar minunat. Ah! Desigur, răii s-au deconspirat (într-un tablou de crîncenă beție), și-au arătat fața hîdă, inima neagră și mintea întunecată, dar ce contează?, viața e minunată și, pentru că sîntem la sfîrșit, ne putem și recăsători, nu-i așa?

Nu vreau să spun că Marfa Axenti, cu decorul ei de pungi și plase (a se recepta acești termeni și în sensul lor metaforic) n-ar fi creat un bun spațiu de joc. Nu vreau să spun că Eugen Mercus n-ar fi urmărit și realizat o viziune spectaculoasă cît de cît clară și precisă. Nu vreau să spun că Mircea Andreescu, Ion Jugureanu, Ion Muscă, Elena Manoliu, Radu Negoescu, Nina Zăinescu, Luminița Blănaru și Melania Niculescu n-ar fi jucat destul de bine. Departe de mine așa ceva. Dar afirm cu tărie că, din moment ce „azi” a devenit „ieri”, din moment ce ne aflăm într-o nouă etapă, cînd televiziunea, radioul și presa au dezvăluit atîtea și atîtea aspecte ale fostului regim, pe cît de concrete pe atît de năucitoare și chiar halucinante, această piesă și toate cele ca ea, chiar dacă jucate bine, însă așa cum se jucau ieri, nu doar că nu mai prezintă absolut nici un interes, dar devin terorizante prin plictisul împrăștiat în jur și prin măruntelile strategii dramatice, devenite, și ele, clișee ridicole și neputincioase.

Ion Calion

PANTOMIMĂ, UMOR ȘI TRAGISM

ROMÂNIA SALUTĂ EUROPA • Sala Mare a Teatrului Național din București — 2 aprilie 1990 • Regia: Dan Puric • Scenografia: Dan Manoliu • Muzica originală: Doru Caplescu • Ilustrația muzicală: Gabi Petrescu • În spectacol: grupul de pantomimă al Ansamblului tineretului, Liviu Tudan (formația „Roșu și Negru”), corul „Rapsodia”, ansamblul folcloric de copii din Budești (Maramureș), Mihai și Doina Pocorschi (formația „Formula unu”), corul Seminarului teologic (dirijor — Marin Velea), Doru Stanculescu; pantomima — Dan Puric și Gheorghe Celpan (R.S.S. Moldovenească); au participat: solistul Alex Valentin (Anglia) și o formație folclorică scoțiană. Producător: Dan Vasiliu

Primul spectacol de mare amploare din țară dedicat Revoluției din decembrie (urmind de fapt celui realizat la Budapesta, în colaborare cu televiziunea maghiară, de regizorul Alexa Visarion și scenograful Dan Jitianu) a fost creat de actorul Dan Puric pe scena Teatrului Național din București. Luîndu-și numele de la asociația culturală care l-a organizat, **România salută Europa** a fost o reprezentație unică, preluată și transmisă apoi fragmentar de televiziune, într-un montaj mai puțin concludent pentru temperatura și fiorul emoțional al spectacolului propriu-zis, în ansamblul său. El a antrenat o mare desfășurare de forțe, de diverse genuri și calibre artistice, de unde și aspectul său poate prea compozit, propunînd însă o formulă de spectacol inedită, meritînd să

ne rețină atenția dincolo de imperfecțiunile inerente începutului și grabei cu care a fost realizat.

Remarcabil creator de pantomimă și animator al unor ansambluri de gen, Dan Puric face de astă dată din pantomimă placa turnantă a întregului spectacol, ei revenindu-i prezentarea diverselor numere, într-o manieră umoristică, agreabilă, nu o dată cuceritoare prin spontaneitate. Tot pantomimei îi revine însă și centrul de greutate artistică al reprezentației, prin tablouri vivante de o mare forță expresivă, evocând jertfa tineretului în Revoluția din decembrie, căreia i se aduce astfel un pios omagiu. Rareori ne-a fost dat să ne întâlnim cu tragismul și umorul într-o atât de apropiată vecinătate. Căci, în timp ce scenele revoluției ajung la un tulburător și înălțător fior tragic, multe alte scene, să le spunem ale solidarității, sugerind diversele ajutoare primite de la țările europene, sint tratate nu fără cuvenitul respect, dar într-o modalitate comică jovială, mergând pînă la parodiarea video-clip-urilor sau a programelor străine de televiziune ce ne-au fost dedicate. E aici un prea românesc rîsu-plînsu, traducînd bucuria înlăcrimată a victoriei, obținute cu atîtea jertfe de sînge, încît numai o neajutorată opacitate sau o vădită rea credință ar putea să nu discearnă, să zicem, tentele vulgare de spirituala lor parodiare.

Cu destule lungimi și chiar cu numere care puteau să lipsească fără vreo pierdere pentru coerența ansamblului, dar și cu momente de excepțională valoare artistică, între care pantomima despărțirii și regăsirii celor doi frați, admirabil jucată de Dan Puric și Gheorghe Celpan, de la Teatrul „Lucaeafăru” din Chișinău, **România salută Europa** rămîne un spectacol de suflet, dîndu-ți ca puține altele sentimentul implicării într-o comunitate de destin și de simțire specific românească.

Victor Parhon

COUPE

ȘUȘA, CA SPERANȚĂ

Trăim în plină politică. Discuțăm doar despre politică, ne certăm și ne împăcăm pe temeuri politice, iubim și urim din rațiuni de ordin politic, inspirăm și expirăm politică. Nu e de mirare, deci, că unele instituții, persoane, grupări, asociații simt nevoia să precizeze: „noi nu facem politică!” O afirmație pe care o auzim destul de des și pe care uneori chiar o luăm în serios. Mai precis, o luăm în serios atunci cînd corespunde rosturilor pe care le are în societate respectiva instituție, persoană, grupare, asociație etc.

E firesc, de pildă, ca un teatru să nu facă politică. Mai ales un teatru important. Mai mult ca oricare altul, Teatrul Național din București pe care îl numim în mod curent „prima scenă a țării” și ne așteptăm să fie prima scenă a țării. Dar iată că, pe 23 aprilie, Naționalul bucureștean, a găzduit un spectacol (?) destinat popularizării platformei-program a Uniunii Democrat Creștine. „Acțiunea” (clișeuul binecunoscut ne revine spontan în minte pentru că în cazul de față este perfect adecvat) a fost transmisă, o săptămîină mai tîrziu, și de televiziune — așa cum era firesc, în spațiul dedicat campaniei electorale, nu teatrului. Programul, prezentat de un actor prestigios al scenei românești, Ion Lucian, a cuprins un concurs menit să popularizeze principiile Uniunii Democrat Creștine, numele conducătorilor, adresa și numerele de telefon etc. Pentru aseasonare și, probabil, pentru a da un aer artistic întîlnirii electorale, s-au introdus în program și „numere” susținute, printre alții, de cîțiva actori importanți ai Naționalului. Cum numele lor ne-am obișnuit a le consemna în contexte de altă factură, de data aceasta nu le vom nota.

Să fie limpede: nu avem nimic cu Uniunea Democrat Creștină, nu despre un anume partid vrem să vorbim ci despre ideea de a face publicitate unui partid, oricărui dintre ele, pe scena Naționalului. Ni se pare la fel de nepotrivit cum ar fi monologul lui Hamlet rostit într-o ședință a C.P.U.N. Și presupunem că nimeni nu ne poate suspecta că „avem ceva” împotriva lui Hamlet.

Trebuie să mărturisim că am urmărit cu stringere de inimă „acțiunea” desfășurată pe scena Naționalului. Am asistat la înjghebarea nici artistică nici politică stăpîniți de o stînjînită tristețe, cu o îngindurare ce devenea, tot mai stăruitor, îngrijorare. Sperăm ca gîndurile negre, tresărirea de neliniște pe care am resimțit-o să fie neîntemeiate. Sperăm să nu fi fost vorba de debutul unei invazii a patimilor străzii asupra scenei ei, pur și simplu, de o șușă. Sintem, oare, în situația de a spera să fi văzut o șușă pe scena Naționalului? Ar fi mai bine așa? Ar fi mai rău? □ Cristina Dumitrescu

a. grand

